

SANT DEL DIA: Santa Leocadia, vg.
Santa de casa: Nira, Sra. de Lortola. — **Quersana Horra:** A la Iglesia de l'Hospital de la Sta. Creu. — **Hores d'exposició:** De 7 h de vuit del matí a 7 h de la nit. — **Demà:** A la mateixa Iglesia. — **Cors de Maria:** Intenat del Purissim Cor de Maria, a St. Just. — **Demà:** Nira, Sra. de Lortola, en la Iglesia privilegiada o de la Santa Nova, a St. Agustí. — **Missa d'avui:** Sra. Leocadia, vg. y mrt. color vermell. — **La de demà:** La Trinitat.

Observatori Meteorològic de la Universitat.—Director: E. Alcobé.—8 de desembre
BORIS D'OSPENSACIO: 9 matí i 3 tarda.—Baròmetre a 0'69 al nivell del mar: 776'6; 769'6.—Temperatures: Màxima, 17'2 sol; 18'3 ombra; mín. 7'0 ombra; 5'5 reflector.—Temperatura a la ombra: 12'4; 10'0.—Pijeta les 24 hores: 00'00.—Aigua evaporada en mil·límetres: 2'23.—Graus d'h.: 77'08.—Direcció del vent: 0; 1'6.—Velocitat del vent: 5 km.—Batut del cel: seré; cobert.—Núvols: Clases: 0; 0'6.—Quantitat: 0'1'03.—Sortida del sol: 7'5.—Ponta: 4'22.—Sortida dola lluna: 10'47 min.—Posta: 6'23 h.

DON JOSEPH VILÀ Y PUJOL

HA MORT

havent rebut els Sants Sagraments

(A. G. S.)

La seva esposa; fills, germana (absent); germans polítics, nobles, i senyors i demés parents, al participar als seus amichs y coneguts tan sensible pèrdua, els pregunen el tinguin present en llurs oracions y se servixin assistir a la casa mortuoria, carrer de l'Universitat, 23, principal, demà, diumars, a les deu del matí, pera acompanyar el cadavre a l'Església parroquial dels Angels y d'allí a sa darrera estada, Cementiri Nou.

No's convida particularment.

E. Prat de la Riba

**La Nacionalitat
Catalana**

SEGONA EDICIÓ

Un vol. de 132 pàg. de 20 × 13
cm., en excel·lent paper vergé

Edició popular: 50 cts.

Ab cobertes a dues tintes
i el retrat de l'autor: 1 pta.

DEVENDA EN LIBRERIES I KIOSCOS
DIPÓSIT EN AQUESTA ADMINISTRACIÓ

usquets y C. S. en C. Banc
alors i cupons.—Ramba del Centre, 9
Negociem els cupons Interior y Amor-
table 4 per 100 vençament primer de
ner pròxim.

ANONIMA CLAUDIO DURAN
Construccions MONIER
Ronda Sant Pere, 44, baixos

Sostres de **CIMENT ARMAT** ab revoltons de guix
Patent núm. 51.570. — Economía, resistencia, depressa en construir Dipòsits.
Canonos, Edificis industrials y tota mena de construccions ab ciment armat

J. Marsans Boi y Fills
Valors, Cupons, Giros, Cambi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)

COLEGI DE CATALUNYA
Benehit especialment per S. S. el Papa Lleó XIII
Dirigit per les professors donya Josepha, donya Francisca, donya Remy y donya Carme Ferrán, ab la cooperació de distingits professors. — Director espiritual.
Estudis pera la carrera del Magisteri
— CLARIS, 31, PRAL. Y PRIMER —

EL DESASTRE

Sota l'home civil subsisteix, tan coït i dissimulat com se vulga, l'home natural. Y es en els moments crítics quan les passions no tenen altre via que la de la propia imitació, que el sentiment de la propia dignitat moral, que el desig de manifestar la veritable condició civil. Quan aquesta es basada en el sentit ètic, quan es emfoni tota consideració externa, tota coacció de l'autoritat o del ambient, perdura la civilitat i s'estinguda per l'imperu de la propia conciencia. Mos quan no passa d'urbanitat, d'un convencionalisme, d'un artificialisme, aleshores, cal no més perdre'l respecte a la vida, llevar-se un instant la careta de Platonisme per veure posada la resta humana ab tota la brutalitat del tot egoisme, dels seus odis i de les seues concupiscencies.

Y això es lo que passa en el Senat espanyol, en aquests moments de bizantinisme espaventable.

El patriotisme, les mutuals explicacions d'infancia personal i superior pròpia, den l'aura de superior canaïllada, l'apagament de les exaltacions cíviques, havien desfet el màxims que els oligarques centralistes s'entretenien en fomentar entre Catalunya i l'Estat espanyol. Y ja aquesta obra es definitiva. Y ja jaugé y jaugés l'opinió pública, torna a creure en la llegenda del separatisme, en el supòsit d'una incompatibilitat del nostre ideal, de les sagrades aspiracions, les culturals, ètiques i nacionals, ab els altres interessos nacionals.

Tan forta és l'intelligència, que'l mateix partits artíficis, que'l mateix governs caducos no havien tingut altre remey que regonèxola y que comptarli, com a factor essencial de llur actuació.

Però, com deyen l'altre dia, ara en el canch blau no hi hà un govern, sino un cadavre en plena disgregació, ara a la república no hi hà un pòpols, sino un cadavre que te la pífia de senyors de govern, com un multitudinari yanki pot gaudir de coleccions de pintures meretrices.

Y precisament tots els projectes que interessaven a Catalunya, s'hàn escanyat, en tan crítics moments de tribulació en que, en aquell canacle de l'altre dia, aquell obstaculo—com el callicanisme, l'altre dia—de tota obra filogistiana.

En aquell Senat hi mana, com a Gal·lica, un repaani senyor feudal, debbé ab els forts, y petulant y tiranich als febles.

Però hà bastat un telegrama ben imprudent, d'un senador català, perque les passions, perdent tota contenció, esclatessen ab ferocitat sentit contra Catalunya.

Un compromís es donar el primer cas, llevar-se la careta. Y això ho feren al enterrar el projecte de Mancomunitats. Ara la relliscada ara inevitable y ja vista. Ara ho negaran tot: dipòsits franchs, admissions temporals, ferrocarils, l'aigua y la sal, si poden. Ara es l'imperi de les cançons, plàntes les mitjantes y als malfactors. Ara es el treballar a la força, les cançons, les transaccions, no bones paraules y les ombres. Ara la política vuitcentista mostra, ab un cinisme repugant, la nuesa purulenta de les seves entranyes.

Ara es el daltabaix. Però no de la víctima, no de Catalunya, sino d'ellòs. Aquesta es la revifalla final del cariquisme centralista. Aquesta foguera de les passions tanica com una monjoia funerària al perfide més vergonyós de la nostra historia. La copiólació de les seves flames lívides, no la produïxen els membres vius, les esperances inaturables de la nostra Nacionalitat, sino l'incineració lenta i definitiva d'un ossari maledit.

Vergonya, vergonya eterna per aquesta Cambra que, per compte de serbo de seny, d'aristocràcia y de selecció, s'entreuiga com una multitud plebea al dictador quasi centenario. N'hiig, com nosaltres, més respectuosos ab el principi d'autoritat; però'l nostre sentiment de respecte es tan gran com l'aborriment que'ns mereix tot servilisme.

ciència, segurament, que'lli trasllaci a l'escena; i en terror lòchel, perquè públic sab ab més d menys imperfèct, qui son aquests hèroes i s'ells fèien gairebé com a deus, i al vèurels vi d'home dalt les taules, al veure p deus l'ajustat del home i el desajustat de la ciència pública, els desdennant, i menys que's trobi ab alguns escriptors de molt efecte que li donin certa l'etor de realitat, y que l'actor que representa personalte, tingui moments lílicos.

Així sembla que li ha succeït al llorador del Carpio, a Eldorado.

En Villagómez, que té fama de pensar una rica emissió on sonen, no deixa perdr ni més mínim detall, i ara presentar conjunts arcaïcos, ab l'entrada triomfal de Bernat, tornant de les seves vicissituds, o ab la trobada de la seva filla, com a Leòn, el fill d'Alfonso el Rei, així, junt ab els esplèndids versos d'Antoni Carrión als auidits fragments, fou triomfar l'obra.

L'argument segueix al hèroe en alguns punts culminants de la seva vida. Ja victoriat Bernat, de Carles-Màrtin, el fill d'Alfonso el Rei, el fill del rei Alfons II, al que demana la seva filla per esposa, neguats'l i menyspreantlo davant els tots els vassallers, com a bastant.

Tots els esforços del general Bernat, se dirigiren a saber què foron les causes de la guerra, i a la propia mar, l'infanta germana del rei, que es Ell natural d'ella y del comte Sauchio Diaz, presoner per tal d'ello. Conseqüent, després d'immensos esforços, la llibertat del seu pare, que afortunatament, a veure Alfons, no sense convenenir al vassall començ, qui mèn en braços del seu fill.

Aquesta pura rendro vanjaça, y l'adorador que rey Alfons es presoner de moros, el llura, essent admat el rei, momentanement que refusa, tornant la llibertat al sobirà legítim al seu perseguidor.

La construcció adoleix de poús defectes y això demostra'l talent del autor car son els que menys se podon donar en l'adaptació escènica d'un poema lígic, p deus, de l'epissodis, que necessàriament, una sèrie d'actes per desentrotillar fidelment.

Els dos primers actes son naturals

Caja, és no m'hi priva de guanyar la Copa de conjunt donada pel ceynor marqués d'Alélla. Cal felicitar, ademés, molt dissuasiu, al equip espanyol, que obtingué en el parc de fútsol una sorollosa victòria, demostrant un cop més que aquells que ja hem vist en la seva història lamentar que una festa íntima organitzada pel Centre de Dependents ens hagi privat d'admirar el seu voler com atletes; en canvi el Sport Athlétic Barceloní donà un bon contingent a la festa.

Aquest començà a les deu del matí, ben dirigit don Sr. Strüben, ab les proves eliminatories dels concursos atlètics, els resultats dels quals, foren els següents:

Cós de 100 metres, ab obstacles: de 12 corredors se'n feren 3 series, que resultaren molt boniques, guanyant els respectius els senyors Vidal, Rodríguez, del B., y Ros, del Pob. Del disch entre 9, se classificaren primers (Mollins, Castanedo y Quimante.

Del cós de 400 metres, se feren dues series de 7 corredors, guanyant la primera en Sagner, a 10 metres del Prat y tercer en Quimante, la segona quedaren Otero, Ros y Charlot.

Als salts ab perxa sols hi concorregueren 5 concursants, classificantse primers Ll. Peris, Castanedo y Folch.

Durant el matí la concorrençia fou sols regular, retirantse a les dotze, per a tornar a quatre de tres, venense ja a disputar els 1.500 metres en el camp, que presentava l'aspecte de les grans solennitats.

Començaren a fer-se les proves finals atlètiques, disputadíssimes de debò, que donaren els següents resultats:

Cós de 100 metres ab obstacles: Vidal, 13,5; Rodríguez y Ros; Llanquar del B. i de la U. de la U. Castanedo y Quimante; Cós de 400 metres, Sagner, 56", Otero, Charlot y Ros; Salt ab perxa, Folch, 2'40 m.; Castanedo y Peris. Cal remarcar que aquests resultats són espèndits, per lo qual els guanyadors foren molt felicitats.

Després d'una breu pausa, el torbell, formant els equips els senyors Reli, Quimante Irizar, Sagner, Massana-Ameha, Forns Jener C. y A. Comanala Armet, pels espanyols, y München, Bründorff-Wallace, Roitsisky Greenvel-Morri-

nyaria fora més íntim, però això mateix indica que l'execució per part dels artistes deu ésser pulcra i delicada, fina, com ho és la seva música, d'altra manera no ressurirà may lo que volia el compositor.

La senyora Brozié i el senyor Chiaroffi varen posar tots sos medis, tots els seus esforços pera l'interpretació dels protagonistes conseguint en ocasions sens empenya, però en passatges de formes sa bona voluntat no bastava. El públic hi ha cridat a l'execució varies vegades junt ab en Pacini Caloforo i Graet.

L'orquestra a mans del Falconi anà més cuidada que en dies passats, però no en forma que pogués dir-se la desitjada, ja que's podia refinar encara més.—U.

Neurologia

Molt sentida haurà sigut sens dubte en aquesta ciutat la mort de la que fou en vida donya Montserrat Mir y Batllori de Pladelleros, la qual ha pogut a millor vida després d'haver estat fervorosament els Sants Sacraments i ab en Pacini Caloforo i Graet.

Les virtuts que adornaven a la finada, entre les quals sobresortia la caritat, eron reconegudes i apreciades degudament per les moltes relacions i amistats que l'apreciable família de la finada té en aquesta capital; per lo qual no dubtem que després d'avuy, quan els seus fills reu política i demés parents rebran nombroses proves de condol, a les quals poden afegirhi el testimoni del nostre pesam més coral.

Deu, que, pietosament pensant, haurà premiat ab la gloria del cel les virtuts de la difunta, concedeixi a la seva família cristiana resignació pera suportar tanta sensible desgracia. A. C. S.

Ha mort, confortat ab els ausills espirituals, la Benedicció Apostòlica, don Francisco Ferrer y Busqué, ciutadà reconeguda honrada, dotat de sentiments caritatius y tracte abable que li havien fet guanyar generals simpaties entre'ls nombrosos amichs i relacionats. En aquesta ciutat, els quals sens dubte sentirán avuy vivament la seva mort.

Lo d' Orient

(DE L'AGENCIA HAVAS)

La conferencia de la pau

París, 8, 8'10 nit. — L'Echo de Paris assegura que la conferencia dels plenipotenciaris dels Estats belligerants serà precedida d'una reunió dels presidents dels Consells de ministres dels Estats aliats.

Respecte a la reunió dels embaixadors de les potències interessades en la solució del problema d'Orient, diu que hi assistirà Espanya, en sa qualitat de potència mediterrània.

Es probable que Rumania renunciï a assistir a la conferència.

La renovació de la Tríplice

París, 8, 8'35 nit. — Alguns periòdics comenten la renovació de la Tríplice.

En general, la consideren com una manifestació pacífica.

L'Éclair diu que la renovació de la Tríplice concorda ab l'intel·ligència austro-russa.

Els diaris fan constar que la renovació de la Tríplice aliansa no altera en lo més mínim l'equilibri europeu.

La premsa alemanya

París, 8, 8'35 nit. — Berlin. — Els diaris alemanys subratllen la importància del moment escutit per la renovació de la Tríplice, però n' dedueixen conclusions oposades.

Per uns, la renovació de la Tríplice aliansa es una nova garantia de pau.

Per altres, es un gest, una demostració, y remarquen quèl tractat, no completat per cap conveni militar, produeix una impressió tranquil·ladora a Europa.

Important botí

París, 8, 10'30 nit. — Belgrado. — S

Políticas

Pàg. 1

—Ab l'express d'hahir varen arribat Madrid el senador senyor Monegal diputat a Cortes senyor Vila.

—La notable revista «Cataluña» don darrer número publica'l següent cartí:

«Un aspecto de Alemania económica contemporánea», pel doctor Max Baumann, professor de la Universität Erlangen; —Mateo Orfila, per Riera; —El problema de la Junta de Comerces, por Miguel S. Oliver^a; —Los problemas: «Cuestiones lingüístico-dialectales». A propósito de los dialectos catalanes, por Delfi Dalmau; —Correnir del arte, (ab una figura) per Guirao, —Pedagogía: Ahora en las Magas vienen..., por Pau Vilanova; —El juego y los juguetes de niños, por María Edgeworth^s (traducción); —Crónica internacional: El Tratado Franco-Español, por K. Tscherning; —La Guerra en Oriente: Expedición catalana a Oriente; —Legenda de la Crónica de Mantua; —Análisis CCIII, CCV, y CCXIX; —Exposición de los búlgaros, por Mar Doménguez.

—Un senador vitalici senyor Rosell ha declarat que devia sortir cap a París, reclamant per sos companys, i ha dit que entén en l'assumpte dels poëtes francs, s'ha vist precisat a dir-li al seu viatge ab motiu de la mala fe que sotseïra la seva distingida e família, ja desitgen una prompta millora.

—El senyor Royer i Bergada va esser portat ahir al senador senyor Rosell, fent-li compte del aplacament del litige.

—Ha vist la llum el setmanari polític «El Pueblo», afecte a la doctrina que proclama'l doctor Antich en un recent conferencia.

—Segueix la marejada entre'ls esponents del partit liberal i els socialistes, tant, agravada ab la resolució q'ha pres el segon al voltant del projecte de Mancomunidad, com el del de la Rambla de Santa Mònica, mostrantse encenichis acrimonia de forma el triumvir Collado, Travera i Miró.

Uns «defecats incidents» ocorreguts entre'l liberal del districte octau i el socialista del districte de Sant Pere no se tardaran en exterioritzar-se, pero que podrien ocasionar les més profundes discrepancies entre ambdós liberals d'aquesta ciutat.

Entre'l jerronista senyor Guerra i el regidor nacionalista senyor Cervera, s'ha convocat en celebració del dia de la república, una reunió de joves republicans,

Teatres

CATALA

Sindicat d'Autors

En honor de l'Albert Llanas

No hi ha dubte que'l «Don Gonzalo o l'ogull del gech» es una obra típica del Teatre Català. La qual, ademés de aquest mèrit, té'l de respondre perfectament a l'època en que va ser escrita i el de conservar, al tot i els anys transcorreguts, l'encís necessari pera que el públic d'avuy s'hi divertexi com el del temps en que va ser estrenada.

Y això ve de que'l «Don Gonzalo» es una comedia d'esperit tan barceloní com el que animava, per exemple, les traccions populars de l'incomparable Vilarova... Y això ve de que en la seva representació, ni hi oïra en certa manera—y adhuc sense ferli esment de primer audívi—un moment característich de la història contemporània barcelonina. Perque'l pas que s'envala en el món dels cocters, es a dir, el del gech a l'època, no té més de simbolitzar, en certa manera, el pas de la ciutat enmurallada y—per que'l no dirhe?—a la viciñana, a la ciutat cosmopolita, a la ciutat capital d'una raça renaixenta.

Jo no sé si en Llanas hi pensava a l'escriure'l «Don Gonzalo». Lo que sé es que a l'obra hi es. Y això es lo que interessa. Tan vegada un això es deguda en part la fruscor que encara conserva y conservarà per molt temps la esmentada comedia. Y diem en part perque, com en natural, el primer encís del «Don Gonzalo» ve de la bonomia, de la gracia, de l'habilitat ab qu'en va crear l'autor els personatges y combi nars l'acció.

No es estrany, donchs, que la companyia del Sindicat se prengués ab gust la represa y hi consegüés un èxit col·lectiu. Com no ho es que'l públic hi fes an en Llanas una aullada, com si's tractés del dia d'estrena, obligant-lo a sortir infinitat de vegades y fins a dir una quantitat mota, que li varen ésser agradats y emocionats.—G.

CASTELLA

"Bernardo del Carpio"

drama en tres actes d'Ambrós Carrión
al Eldorado

Sempre es difícil ferne un drama de la vida d'un héroe legendari: primer, per la dificultat immensa de que l'autor sentís el personatge íntimament; en con-

el quart, el que ja hem qualificat de magnífic fragment, la generosa venjanc

L'istil, es molt correcte y treballat,

si bé un tant desigual, s'enlaira mo

sons, fentíels versos fortament interessats i arribant a moments de magnífica grandesa.

Hi ha drama el del Carrión, qui demostra un treball fet amb amor, ab no d'amor, que va merèixer al seu autòr notes les ovaçons que se li feren, y a sobre tot de grans recursos y efectes dramàtics que segura y merescudament ompliran el teatre cada nit.

El senyor Villagómez, molt bé; i demés completaren el quadre. —

Sport

Festival

Ha sigut i'n gròs èxit el festival d'organist per ahir, diumenge, pel Sindicat de Periodistes Deportius, que ha trebut, ab aquest motiu, una grossa mobilitat de simpatia de totes les societats esportives, excepte dels jugadors de futbol, d'elles, que atençament d'ies curades d'elles, que no han volgut clar més fins que camblin d'actitud respecte als periodistes sports. Malgrat l'oposició d'aquells jugadors, significats individus a aquelles entitats feren acte de presència al acte, demostrant que no se solidificaven ab la seva conducta.

Per altra part, lluides representacions de tots els clubs ocuparen el programa y tribunes, formant un conjunt d'èxit i elegant, en el que hi abogaven les senyores. Cal citar especialment la Societat de Sport Vasch, i sobretot, a tot el Club Barcelona, gracies a la deterència y atencions d'igual, que no oblidarà'l Sindicat, i hagué celebrare la festa, oferint un programa de servei, i a més una admirable servei, organitzant les equips que huan proporcionat una hermosa lluita y, sobretot, fent acte de presència tota la soc, pagant la seva entrada, mentre es trobasse en sa pròpia casa.

Cal expressar també l'agraïment al Març d'Atletes que han bès part a la festa, honorant al Sindicat i fent donació dels premis y oferint resultats, i a tots els insperats, que posen de relleu al seu veur com atletes a un tal nivell, que nosaltres som els primers en reconèixer. Cal remarcar especialment la victòria del Saguer, el campió de femení que baté esplèndidament el colós Pons en la carrera de 400 metres en 5 segons, i en la de 1000 metres en 2 minuts i 15 segons, i a més el Mercedès, que fou el vencedor en el Vial, el Mercedès en el Foch, pel Salt ab perxa; y an el Castanedo, que ab tot y haver se celebrat un sensible accident a una gran

mosíssimes, entusiasmanse durant bon rato els espectadors ab veritables filigranes que feyen els jugadors, però ben aviat decaigué un xich: dominant

allavors la nostres, que, ja fos per
esser tots futbolistes en actu o per
conèixer millor, se demostraren su-
periors en conjunt als estrangers. Aquests
tenien llugadors impactantíssims, sobre-
tot, entre els davanter, els davanter,
que varen rematar per la seva
empenya i velocitat en parar i anar a
la porta, encara que'l no conèixer els
perjudicà en varies ocasions; però deca-
gué'l seu entusiasme durant la segona
part, després d'un cop rebut per el
Greenwell, que l'imità una esona, y,
sobretot, per la retirada dels Wallace,
que, sentintse inútils grollerament per
individus del públic, se retiraren, entrant
ell mateix una pilota dels contraris.

Elas espanyols quedaren guanyadors
per 5 tants a 2, lograts la major part
durant l'última esona, de descomposició
en les files dels estrangers.

La festa deixà una agraïabilíssima
impressió als espectadors, produint un
regalú ingrés per la Caixa de Socors,
en cas de malaltia, o defunció dels so-
cis del Sindicat.

A tot hom grans mercès.

CORREDISSES

LICEU

“Romeu y Julieta”

Feya tant temps que l'obra no s'hav-
ia posat en nostres teatres, que pera
molt era el «Romeu» una veritable es-
trena. Y no sabem perquè les empre-
ses sempre hi han demostrat tan poca
afició, ja que no solament està per da-
munt de moltes que'ns fan entrar de
genre carniçol i lladre, sinó que, mal-
grat que és una obra secreta, hi ha
fragments que s'esciten y no's faràn
may vells.

Gounod escrigué el seu «Faust»,
la obra que li donà renom y fama, abor-
vint la massa de notes les altres, però
si en aquesta hi ha l'acte del jardí de
un caràcter idil·lísc que perdurà, ab tot
y en tot es troben existents, el «Ro-
meu» també no té un altre, el segon
que, com aquell, no té desperdici. Hi
ha encara fragments del primer acte,
(abot i deuena buscareu els finchs allegres
de l'òpera) l'escona del correr, ab la
del fillet del quart, que son y seran
sempre pràxi es bellíssims; mes la per-
judica, ab tot, la semblansa de movi-
ments que li deixen un signe remarcat
de més d'òpera.

Tampoch es dona obra un march com
el del Liceu y ab la meitat de la seva
orquestra podria anar; entenem que gu-

societ, desitjantlos molts anys de vida
per a pregar per ell.

Espanya al Marroch

21

PER TELEFON

Declaracions den Leon y Castillo

Madrid 8, 9'15 nit.

El Imparcial publica unes amplies declaracions del senyor Leon y Castillo sobre'l tractat francoespanyol.

Comença dient l'embaixador d'Espanya a París, que, adhuc havent sigut objecte de critiques dures, s'havia vist obligat a guardar silenci perquè baix la seva firma s'havia compromés a guardar secret sobre'l tractat de 1904; però que, publicat aquest y fins al projecte de conveni de 1902, creu arribat el moment de donar compte a Espanya de la seva gestió.

Recaba para si la responsabilitat de haver començat el negoci del Marroch. Espera que a Espanya ocorri quelcom anàleg a lo que succeí a França, ab Argel, al Tonkin y Tunes, tant mes quant que nosaltres anem al Marroch per una necessitat nacional.

En els dies que seguiren al desastre de 1898 s'entèra de que estava amenaçat el statu quo al Marroch y aixís ho vaig dir al Govern, afegint que si aquesta qüestió se resolía sense nosaltres se resoliria contra nosaltres, com prometent la vida d'Espanya. Expulsats d'America y d'Oceania, si president de nosaltres haguessim sigut també expulsats d'Àfrica, estavem amenaçats de serho fins d'Europa.

El Marroch es para Espanya una qüestió de vida nacional. Apartar la vista de lo que pot ocórrer al altre costat de l'Estret, inspirantnos sols en l'estat inert d'una opinió morta, hagués sigut deixar pendent sobre Espanya la responsabilitat d'un nou Guadalupe, sense que això pogués dir que se n'omagués que això voldria dir Alcazarquivir. Tot depend de la forma en que's fassi nostra intervenció.

Sobre la forma en que s'hia realitat y està realitzantse, reservo la meua opinió, ja que no he tingut ni veu ni vot.

No negro que en l'empresa hi hagué i hi ha vertlla.

La política d'aillament ens conduí al desastre. Insistir en ell no era postura comoda per vèure o morir en pau.

sino para sucumbir en l'abjectió. El presupost de la pau costà més a Espanya que moltes guerres.

Reclama para si la responsabilitat de haver proposat la intervenció al Marroch y la responsabilitat dels tractats que el ha negociat y suscit; que no se'n negociació diplomàtica el primer responsable es el negociador. Si desde lluny se pogués negociar Talleyrand no hauria anat a Viena para negociar ab els plenipotenciàries de la Santa Aliança, ni en Montero Ríos a París para fer el tractat de pau ab els Estats Units, ni en García Prieto hauria pogut a Madrid la negociació del tractat que acaba de fer fessin nosaltres embaixadors a París els que negociessin els convenis sobre'l Marroch.

Diu que les seves gestions para entrar la negociació ab el Govern francès trobaven invencible resistència a Espanya. Sols després de moltes advertencies, els senyors Sagasta y duch de Almodovar l'autorizaren para concertar el projecte de conveni de 1902, que mereix que l'aprovació del Govern y l'aplaudiment del senyor Silvela, queta alavors de l'oposició.

En aquest tractat se conseguia para Espanya, sense que's parlés de protectorat, en igualtat de condicions que França, la mediat y en el meu concepte lo millor—del Marroch, per la proximitat als nostres costes a la Península y a Ganeas, ab Pez per capital de nostra zona.

A punt de firmarse, sorgí la crisi. El duch de Almodovar no estava a Madrid; li vaig demanar la firma y quan arribà ja no era ministre. El substituí, senyor Abatruza, ministre d'Estat en el gabinet presidit pel senyor Silvela, se negà a donar-la, fundantse en que França y Anglaterra se devien posar d'acord sobre'l Marroch. Y en efecte, els negociadors francesos ocuparen nostre l'och encara calent, y poch temps després, d'acord Anglaterra y França, firmaven el conveni de 8 de abril de 1904. Allí pasquí, y no abans, el protectorat de França sobre'l Marroch.

Espanya tingué que començar de nou a negociar la seva zona, hauria

